

Průřezová témata – Prvouka 1. –3.ročník

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Osobnostní rozvoj

Rozvoj schopností poznávání

Cvičení smyslového vnímání (např. pokusy s potravinami, poznávání přírodnin-zkoumání jejich vlastností). Rozvíjení pozornosti při získávání nových poznatků. Cvičení soustředění při plnění úkolů při procvičování a opakování. Rozvoj dovednosti zapamatování si důležitých bodů či dat a schopnosti dané údaje vyhledávat, pracovat s nimi, využívat je (1. – 3. roč. - učebnice, prospekty, encyklopedie; 4. – 5. roč. + navíc propagační materiály, internet). Propojení s ostatními předměty (např. výtvarná výchova, čtení, dramatizace...).

Sebepoznání a sebepojetí

Rozvíjení vztahu ke vzdělávání a kladného přístupu k získávání znalostí dle vlastních možností. Snaha o překonávání překážek. Ve 4. a 5. ročníku důraz také na vlastní nápaditost, tvořivost, snaha o samostatný přístup k probírané látce, učivu. Tvorba referátů, tajenek, úkolů pro ostatní spolužáky.

Seberegulace a sebeorganizace

Cvičení sebekontroly a sebeovládání při upevňování poznatků, procvičování a opakování. Rozvíjení schopnosti stanovit časový rozvrh pro plnění úkolů a dodržovat jej. Plánování učení a zodpovědná příprava na referáty a projekty (4. – 5. roč.). Projekty kombinovat jako formou samostatné práce, tak i skupinové (náhodně zvolené, podle přání) – nutnost vyslechnout a pracovat s názorem druhých.

Psychohygiena

Rozvíjení dovednosti nepodléhat zátěžovým situacím, ale předcházet jim. Snaha o pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému. Umět najít pomoc při potížích (komunikace s učitelem, ve škole schránka „Modrý slon“, linky bezpečí). Využívání modelových situací, ve kterých je rozvíjena snaha o společné řešení problému již vyskytujícího se či pouze možnosti jeho vzniku (prevence). Vytvořit prostředí vzájemné důvěry a inspirace pro tvoření.

Kreativita

Rozvíjení schopnosti uplatnit nápady, hledat další cesty k uplatňování nápadů a realizovat je. Originálními způsoby, prostředky a možnostmi zpracovávat projekty a jejich vzájemné ukázky spojené s ohodnocením svými spolužáky.

Sociální rozvoj

Poznávání lidí

Vzájemné poznávání se v třídním kolektivu, rozvíjení hlubšího poznání spolužáků – neposuzovat je podle prvního dojmu. Rozvíjet další poznávání při práci ve dvojicích, skupinách, prvoučných vycházkách, exkurzích, výletech.

Mezilidské vztahy

Uplatňovat péči o kvalitní vztahy v kolektivu, cvičit toleranci a pochopení pro spolužáky, umění respektovat se navzájem (např. oslovovat se křestními jmény, pokoušet se při řešení konfliktů dívat se na vše i očima druhého, při neúspěchu hledat společně řešení apod.). Sledování mezilidských vztahů v různých časových obdobích. Sledování porušování lidských práv v naší historii.

Komunikace

Zdokonalování se v komunikaci verbální – modelové situace v prvoučných tématech (prosba, omluva, informace pro druhé, vysvětlení, asertivní jednání, dialog apod. – 1. – 5. roč.). Rozvíjení komunikace neverbální – referáty, projekty. V historii sledovat neexistující komunikaci i s důsledky.

Kooperace a kompetice

Rozvíjení schopnosti pracovat v kolektivu (ve dvojicích, ve skupině), hodnotit spolupráci a její přínos, umět se podřídit práci skupiny. Sledovat další příklady spolupráce mezi lidmi, národy, státy (např. spolupráce evropských států při řešení celoevropských problémů – Evropská unie).

Morální rozvoj

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

Zvládání problémů vyplývajících z učiva, cvičení dovednosti řešit tyto problémy. Hledat v historii souvislosti a na příkladech historických osobností ukazovat, jak se rozhodovali, jak řešili problémy a jak ovlivnila jejich rozhodování doba, ve které žili (např. Jan Hus, Milada Horáková, Václav Havel).

Hodnoty, postoje, praktická etika

Cvičení pozitivních vztahů ke spolužákům – rozvíjet pomoc a ohleduplnost na základě vlastního žebříčku hodnot, který by měl být tvořen povědomím o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování. (Dané uplatňovat např. i v tématu rodina, význam a funkce rodiny – 1. – 5. roč.). Cvičení dovednosti analýzy postojů a hodnot v chování historických osobností – 4. – 5. roč.

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Občanská společnost a škola

Cvičení sdělit otevřeně slušnou formou svůj názor při řešení daných úloh, podporovat aktivní zapojení do řešení těchto úkolů. Žákovská samospráva ve srovnání s systémem volebního práva a povinnosti žáků i občanů. Ve škole máme ústavu, volby, žakovský sněm a sněmík. Ve třídě si žáci volí zástupce a jejich prostřednictvím mohou prosazovat své návrhy.

Občan, občanská společnost a stát

Odpovědný přístup k přípravě na hodinu – práva a povinnosti žáků. Aplikace na historické události – práva a povinnosti v různých společenstvech (tlupa, kmen, rod, první státy, říše, stavovská monarchie, období absolutismu, osvěcenské názory, novodobá občanská společnost; demokratické zřízení s ústavou, pluralitní parlamentní demokracie v kontrastu s totalitou, národnostní problematikou a porušováním lidských práv).

Formy participace občanů v politickém životě

V průběhu dějin boj za všeobecné a rovné volební právo. Demokratické volby – parlamentní, krajské a komunální.

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Prvky demokracie v hodinách – řád, norma, spravedlivé hodnocení. V historických souvislostech – demokracie a diktatura v našich dějinách. Co je to Ústava, její význam.

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Evropa a svět nás zajímá

Na základě vlastních zkušeností z cestování po jiných zemích během prázdnin. Seznamování s tradicemi, zvyky, životním stylem, zajímavostmi, odlišnostmi, jazykem národů v Evropě. Zpracování poznatků do projektů, referátů, využití encyklopedií, map, internetu.

Objevujeme Evropu a svět

Naše vlast a Evropa (naši sousedé, srovnání s ostatními státy). V učivu o Evropě poznávají žáci povrch a přírodní útvary v Evropě, vodstvo, faunu a floru v Evropě i ve světě. Seznamují se

s evropskými státy a jejich hlavními městy, Učí se specifika jednotlivých států (vlajky, státní symboly, měna apod.)

Jsme Evropané

Seznámení s historickými kořeny evropské civilizace. Připomenutí rozdělení Evropy železnou oponou po 2. světové válce a integrace Evropy v 90. letech 20. století - Evropská unie.

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Kulturní diference

Poznávání vývoje naší kultury. Promítání cizích vlivů do české kultury a naopak: české osobnosti ovlivňují světovou kulturu. Na základě poznávání dějinných událostí (konflikty vyplývající z odlišností sociálních, kulturních, náboženských apod.) respektovat zvláštnosti ostatních etnik.

Lidské vztahy

Rozvíjení schopnosti spolupráce v třídním kolektivu, prosazovat slušné chování. Aplikace na různé situace nejen mimo školní prostředí.

Etnický původ

Respektování jiných etnických skupin i s jejich odlišnostmi. Sledování česko – německé otázky v historii, problém židů za druhé světové války, soudobá rasová nesnášenlivost.

Multikulturalita

Rozvíjet vzájemné obohacování se a naslouchání druhým nejdříve ve třídě a zkušenosti využívat ve vztahu k příslušníkům jiných sociokulturních skupin. Schopnost využít cizí jazyk – důležitý nástroj dorozumívání.

Princip sociálního smíru a solidarity

Vedení k nekonfliktnímu životu ve třídě, jejíž součástí mohou být i cizí státní příslušníci nebo členové jiných etnických skupin. Využit zkušenosti i nad rámec třídního kolektivu.

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Ekosystémy

Zařazování rostlin a živočichů do různých ekosystémů (rostlinná a živočišná pásma v Evropě i ve světě). Význam jednotlivých ekosystémů pro život na Zemi. Naše obec a její vliv na okolní přírodu (čističky vod, sběrné dvory, černé skládky apod.).

Základní podmínky života

Jaké jsou základní podmínky života na Zemi? Nutnost ochrany životního prostředí – ekologie, národní parky, rezervace, chráněné krajinné oblasti (ochrana vzácných živočišných a rostlinných druhů). Možnosti ohrožení zákl. podmínek života.

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

Seznámení se základními globálními problémy lidstva. Životní prostředí a zemědělství a chemie, doprava, průmysl, odpady. Možnost zapojení se do ochrany životního prostředí (např. třídění odpadků, údržba studánek, čištění koryt řek, přikrmování zvěře).

Vztah člověka k prostředí

Co můžeme udělat my pro ochranu prostředí? Naše obec a příroda – zajišťování ochrany životního prostředí v naší obci.. Seznámení s ekologickými problémy v okolí a jejich řešení. Vliv prostředí na zdraví.

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy receptivních činností:

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

V rámci „Aktualit a zajímavostí“ v hodinách prvouky sledovat a hodnotit různá mediální sdělení. Utvářet vlastní rozlišovací schopnosti na realitu, bulvár, reklamu.

Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

Vnímat různé typy sdělení a rozlišovat jejich podání a obsah.

Stavba mediálních sdělení

Z vlastní zkušenosti uvést příklady pravidelnosti v sestavování mediovaných sdělení (např. zpravodajství, deníky, některé časopisy)

Vnímání autora mediálních sdělení

Snažit se vytvářet vlastní hodnotící postoje k získávaným mediálním sdělením.

Fungování a vliv médií ve společnosti

Seznámit se s příklady ovlivňování společnosti i jednotlivců médii (např. vliv médií za socialismu, reklamy v současných médiích).

Tematické okruhy produktivních činností:

Tvorba mediálního sdělení

Příprava na tvorbu individuálních i skupinových sdělení pro školní časopis nebo rozhlas.

Práce v realizačním týmu

Rozvíjet schopnost podílet se na práci v týmu pro školní časopis a rozhlas dle svých věkových možností.

